

Startbijeenkomst Kerkenvisie Sluis

Welkomstwoord door wethouder Marian van Oostenbrugge

Agenda

- Welkom door wethouder Marian van Oostenbrugge
- Voorstelronde
- Kerkenvisie in Sluis (terugblik en actualisering)
- Vragenronde
- Afspraken voor vervolgbijeenkomsten
- Afsluiting door wethouder Marian van Oostenbrugge

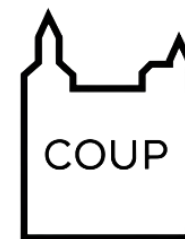
Beschermen
Benutten
Beleven

Problematiek religieus erfgoed

- Landelijk 6.000 tot 7.000 kerken (2.350 RM)
- CIO-K: 30-80 % van de kerkgebouwen zal religieuze functie verliezen

Toekomst onzeker voor helft Zeeuwse kerken

Een flink aantal zondagsvieringen verdwijnt in Zeeuws-Vlaanderen

Leegstand en sloop

Oostkapelle: sloop

Graauw: buiten gebruik

Rilland: alleen toren nog over

Vlissingen: sloop

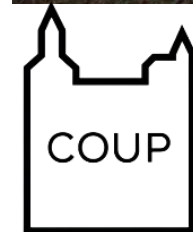
Lewedorp: buiten gebruik

Sluiskil: te koop

Scharendijke: leegstand

Voorgeschiedenis Sluis

Erfgoedvisie

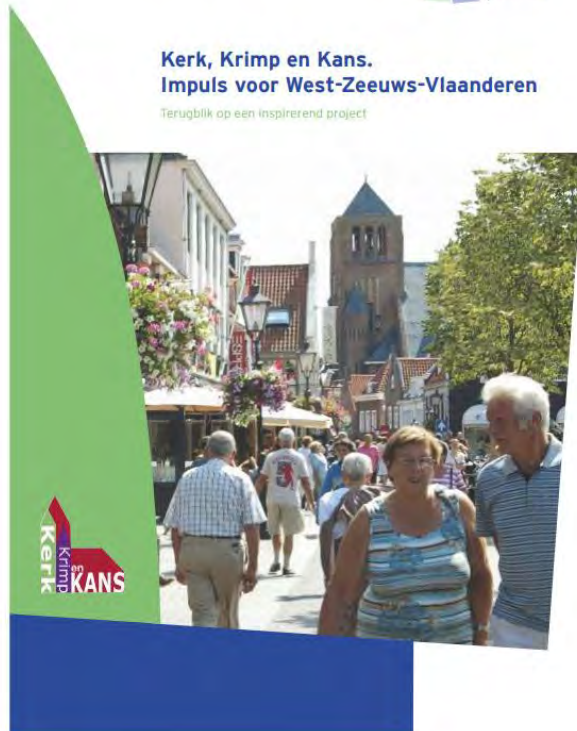

2013

Kerk, Krimp en Kans. Impuls voor West-Zeeuws-Vlaanderen

Terugblik op een inspirerend project

2015

KERKENVISIE

Een visie op de toekomst van de kerkgebouwen in de gemeente Sluis

2018

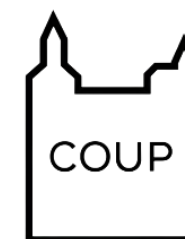

Krachtig Verbonden

Visiedocument 2021-2025

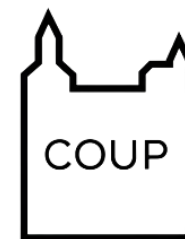
2020

Terugblik vorige kerkenvisie

Resultaten

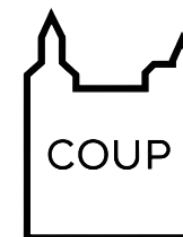
- Informatie over aantallen, gebruik en bescherming
- Informatie over bouwkundige staat (2014-2017)
- Inventarisatie torens, uurwerken, klokken en carillons

Terugblik vorige kerkenvisie

Aanbevelingen

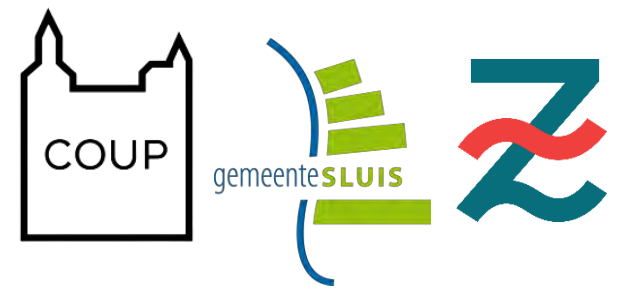
- Voor actieve rol particulier initiatief
- Voor actieve rol gemeente
- Concrete actiepunten voor de gemeente

Terugblik vorige kerkenvisie

Conclusies

- Gebrek aan capaciteit bij gemeente
- Incidenteel overleg met eigenaren
- Integrale werkwijze nog vorm te geven
- Planologische medewerking bij herbestemming
- Subsidieverordening uitgebreid

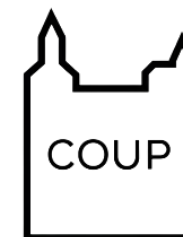

Kerkenvisies landelijk

- Jaar van het Religieus Erfgoed (2008)
- Problematiek religieus erfgoed
- Beleidsbrief Erfgoed Telt (2018)
- Decentrale uitkering voor gemeenten
- 70% gemeenten doet mee (landelijk)
- 100% in Zeeland

Erfgoed telt

De betekenis van erfgoed
voor de samenleving

Waarom een kerkenvisie?

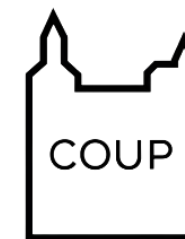
Op weg naar een duurzaam toekomstperspectief voor het waardevolle religieuze erfgoed

- Van reactief naar proactief
- Scheiding kerk en staat
- Verschillende belangen en rollen
- Bedreigingen en/of kansen
- Aandacht voor verduurzaming
- Actualisering 2024 biedt nieuwe kansen

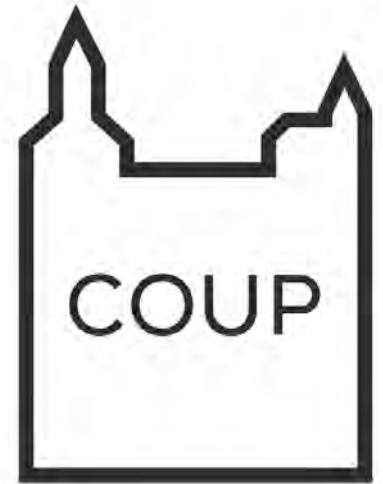

Aanpak kerkenvisies in Zeeland

- Startbijeenkomst 14-2-2019
- Alle gemeenten doen mee
- Uniforme aanpak

Kerkenvisie: een product van samenwerking

Beschermen
Benutten
Beleven

Werkwijze

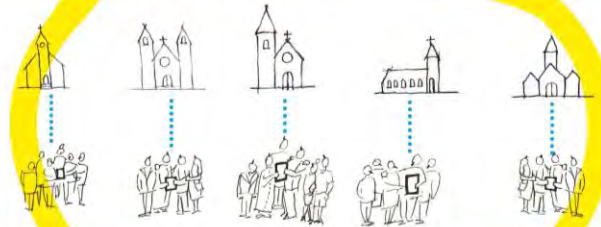
Fase 1a: Inventariseren

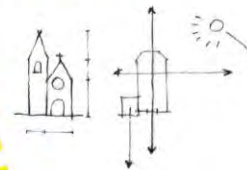
Fase 1b: Analyseren en rapporteren

Kerkenvisie

Fase 2: Verdiepend onderzoek

Stoplichtrapportage

Dynamisch bestand

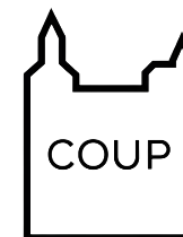

Veel kan in een kerk, maar niet alles is wenselijk

Appartement
 Atelier
 Bed & Breakfast
 Boekhandel
 Bibliotheek
 Boeddhistische
 tempel
 Brouwerij
 Buurthuis
 Café/restaurant
 Casino
 Congrescentrum
 Evenementenlocatie
 Expositieruimte
 Fitnesscentrum
 Gezondheidscentrum

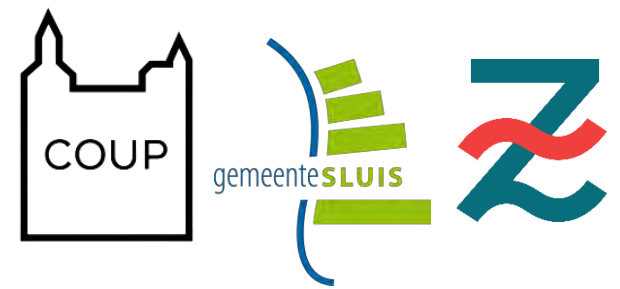
Hospice
 Hotel
 Kantoor
 Kerk
 Klimhal
 Klooster
 Kunstencentrum
 Memorarium/columbarium
 Moskee
 Museum
 Multicultureel centrum
 Muziekzaal
 Party- en zalencentrum
 Poppodium
 Restaurant

Sauna- & beautycomplex
 School
 Skatehal
 Speelparadijs
 Supermarkt
 Tandartsenpraktijk
 Theater
 Trampolinehal
 Voedselbank
 Winkel
 Woning(en)
 Yogastudio
 Zorgwoningen

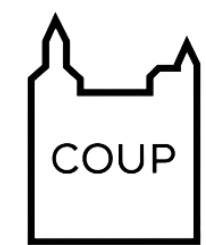
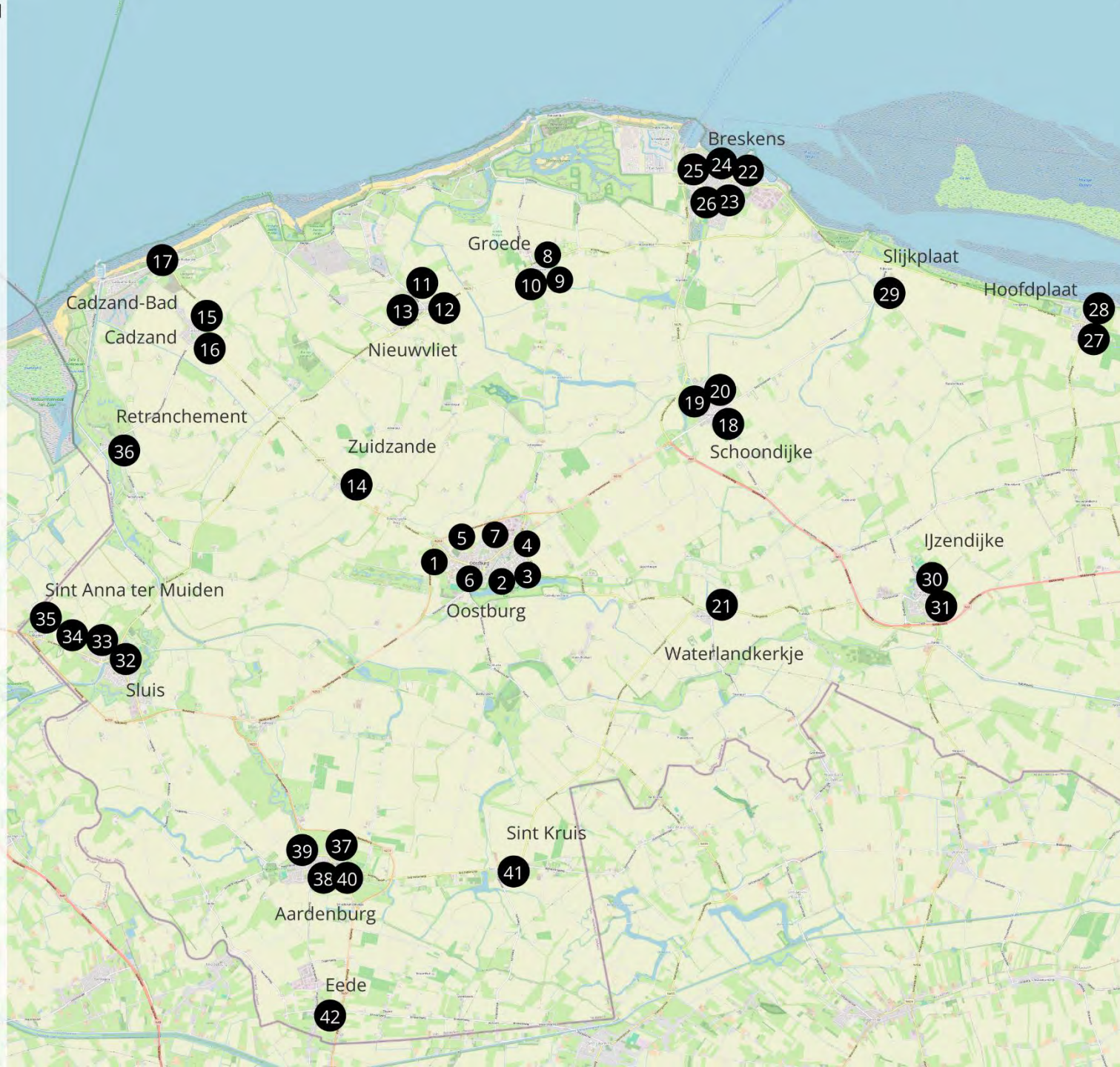

Onderzoek COUP

- Onderzoek naar beheer en exploitatie
- Vragenlijst voor kerken met een religieuze functie
- Resultaat in kerkenvisie

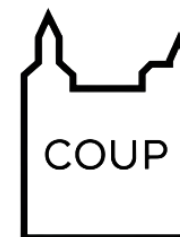

- 1 Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland
- 2 Kerkpleinker
- 3 Heilige Eligiuskerk
- 4 Gereformeerde Gemeente
- 5 Gereformeerde Gemeente in Nederland
- 6 Koninkrijkszaal
- 7 Gereformeerde Kerk
- 8 Grote Kerk
- 9 Heilige Bavokerk
- 10 Lutherse Kerk
- 11 Vrije Evangelische Gemeente
- 12 Hervormde Kerk
- 13 Vrije Evangelische Gemeente
- 14 Hervormde Kerk
- 15 Mariakerk
- 16 Vrije Evangelische Gemeente
- 17 Heilige Bonifatiuskerk
- 18 Heilige Petrus Apostelkerk
- 19 Gereformeerde Kerk
- 20 Hervormde Kerk
- 21 Hervormde Kerk
- 22 Vrije Evangelische Gemeente
- 23 Gereformeerde Kerk
- 24 Sionskerk
- 25 Vergadering van Gelovigen
- 26 Heilige Barbarakerk
- 27 Heilige Eligiuskerk
- 28 Hervormde Kerk
- 29 Onze-Lieve-Vrouwe Sterre der Zeeker
- 30 Mauritskerk
- 31 Onze-Lieve-Vrouw ten Hemelopnemingkerk
- 32 Johannes de Doperkerk
- 33 Kloosterkapel Ursulinen
- 34 Kloosterkapel Sint-Anna
- 35 Hervormde Kerk
- 36 Hervormde Kerk
- 37 Ontmoetingskerk
- 38 Het Lam tot Ardenburch
- 39 Heilige Maria Hemelvaartkerk
- 40 Sint-Baafskerk
- 41 Hervormde Kerk
- 42 Onze-Lieve-Vrouw ten Hemelopnemingkerk

In gesprek

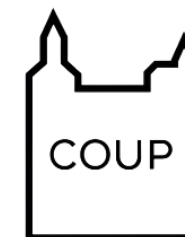
- Welke missie heeft u voor uw kerkgemeente/organisatie en naar uw omgeving?
- Hoe gaat het met uw gemeente/organisatie?
- Hoe wordt uw kerkgebouw nu gebruikt? En hoe ziet u het toekomstig gebruik?
- Voldoet het gebouw op goede wijze aan de eisen van het huidige en toekomstige gebruik?
- Wat ziet u als positief aspect en/of wellicht als bedreiging bij het eigenaar zijn van dit gebouw?
- Waarin zou u wellicht ondersteuning kunnen gebruiken?
- Wat ziet u als kansen bij het opstellen van een kerkenvisie door de gemeente, met alle betrokkenen? En als risico's?
- **Vragenlijst op [website Erfgoed Zeeland](#)**

Bouwkundige scan

- Fundering
- Gevels, vensters en deuren
- Kapconstructies
- Dakbedekking en goten

		Conditie score				
		OMVANG				
		<2%	2 - 10%	10 - 30%	30 - 70%	> 70%
		Incidenteel	Plaatselijk	Regelmatig	Aanzienlijk	Algemeen
ERNSTIG	SERIEUS	intensiteit				
		Begin	1	1	1	1
		Duidelijk	1	1	1	2
		Eind	1	1	2	3
GERING	gebrek	Begin	1	1	1	2
		Duidelijk	1	1	2	3
		Eind	1	1	2	3
ERNSTIG	SERIEUS	Begin	1	1	2	3
		Duidelijk	1	1	2	3
		eind	1	2	3	4
GERING	gebrek	Begin	1	1	2	3
		Duidelijk	1	2	3	4
		Eind	2	3	4	5

Kerkenpaspoort

8

Kerkenpaspoort

- Rijksmonument
- 738m²
- Christelijk gebruik

Kerkenpaspoort

Sint-Bonifatiuskerk

Adres	Johan Frisostraat 7 Kwadendamme
Bouwjaar	1902
Architect	P.J. van Genk
Bouwstijl	Neogotiek
Denominatie	Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland
Gebruik	Religieus

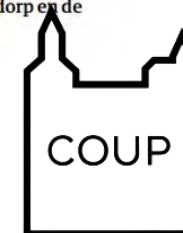
De rooms-katholieke Sint-Bonifatiuskerk in Kwadendamme is een neogotische kerk. De kerk is ontworpen door architect P.J. van Genk. De stijl van de kruiskerk wordt gekenmerkt door de spitse toren en het gebruik van natuursteen. Natuursteen werd door Van Genk veelvuldig toegepast in zijn ontwerpen.

De kerk heeft naast gotische, ook neoromaanse kenmerken. Van Genk baseerde zich voor zijn werk vaak op de vroege gotiek en de Belgische kerkarchitectuur. Het interieur van de kerk is versierd met muurschilderingen en een beschilderd houten gewelf, die grotendeels oorspronkelijke onderdelen van de kerk zijn.

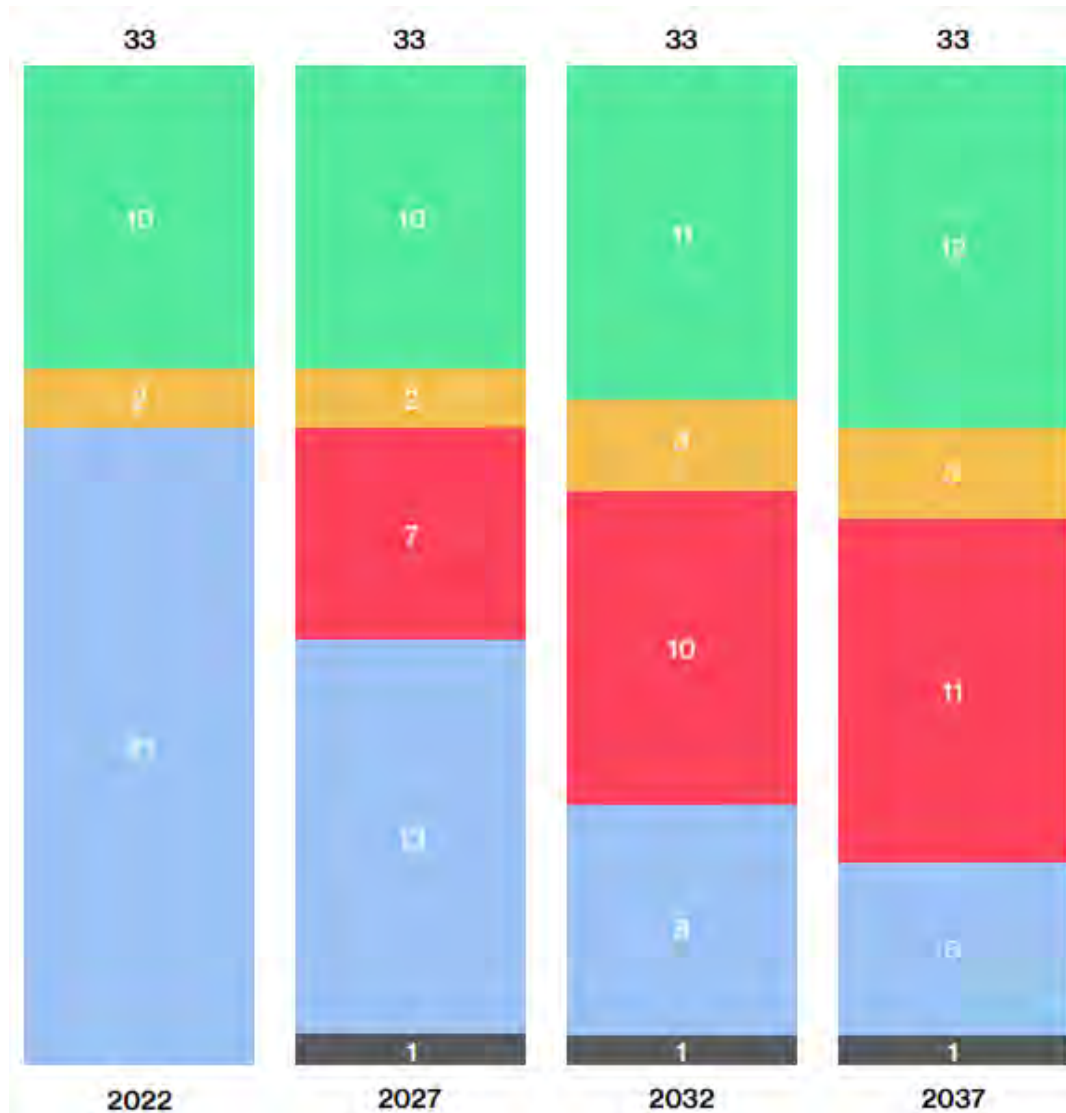
De toren van de kerk is bij een storm in 1919 verwoest, waarbij deze op de pastorie terecht is gekomen.

De toren is in 1938 naar oorspronkelijk ontwerp weer hersteld. Enkele jaren later, in 1945, hebben opnieuw herstelwerkzaamheden plaatsgevonden aan de kerk. Ditmaal ging het echter om het herstellen van schade uit de Tweede Wereldoorlog.

De kerk is van waarde als goed bewaard onderdeel van het oeuvre van Van Genk. Daarnaast is het gebouw een getuigenis van de emancipatie van het katholieke volksdeel in het dorp en de omgeving.

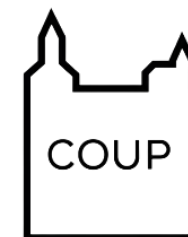

Toekomstverwachtingen

Toekomstverwachting kerkgebouwen

- Religieus gebruik
- Herbestemd
- In transitie
- Onzeker
- Gesloopt

Bedreiging en urgentie

Bedreiging en urgentie om actie te ondernemen

Nr.	Kerk	Plaats	Funct.	Monu.	Bedreig.	Urgentie	Nr.	Kerk	Plaats	Funct.	Monu.	Bedreig.	Urgentie
9	Gereformeerde Kerk	Baarland					1	De Ontmoeting	's-Gravenpolder				
12	't Kerkje van Ellesdiek	Ellewoutsdijk					2	Sint-Martinuskerk	's-Gravenpolder				
13	Eben Haëzer	Driewegen					3	Oud Gereformeerde Gemeente	's-Gravenpolder				
16	Sint-Petrus-en-Pauluskerk	Ovezande					4	Elimkerk	's-Gravenpolder				
22	Maranatha	Heinkenszand					5	Gereformeerde Gemeente	Hoedekenskerke				
23	Barbesteinkerk	Heinkenszand					6	Sint-Joriskerk	Hoedekenskerke				
26	Gereformeerde Kerk	Borssele					8	Sint-Bonifatiuskerk	Kwadendamme				
29	Gereformeerde Gemeente	Borssele					10	Maartenskerk	Baarland				
30	Gereformeerde Kerk	Nieuwdorp					11	Sint-Eligiuskerk	Oudelande				
31	Noodkerk	Nieuwdorp					14	Dorpskerk	Driewegen				
24	Sint-Willibrorduskerk	's-Heerenhoek					15	Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartskerk	Ovezande				
34	Heilige Eligiuskerk	Lewedorp					17	Gereformeerde Gemeente	Nisse				
							18	Mariakerk	Nisse				
							19	Johannes de Doperkerk	's-Heer Abtskerke				
							20	Dorpskerk	Heinkenszand				
							21	Sint-Blasiuskerk	Heinkenszand				
							27	Catharinakerk	Borssele				
							28	Gereformeerde Gemeente	Borssele				
							32	Bethelkerk	Nieuwdorp				
							33	Gereformeerde Gemeente	Nieuwdorp				
							35	Gereformeerde Kerk	Lewedorp				

Functie:

- Religieus gebruik
- Herbestemd
- In transitie

Monument:

- Rijks
- Gemeentelijk
- Beschermenswaardig

Bedreiging:

- Instandhouding staat op korte termijn onder druk (0-5 jaar)
- Instandhouding komt op termijn onder druk te staan (5-15 jaar)
- Instandhouding op de langere termijn goed (15+ jaar)

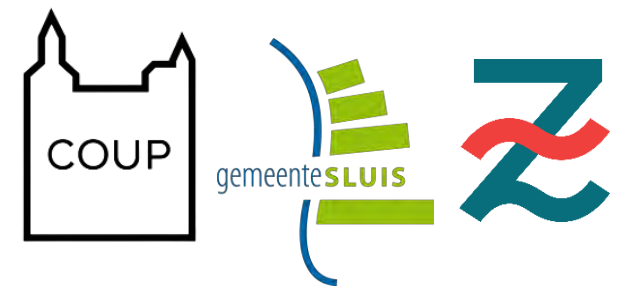
Urgentie

- Actie vereist binnen 0-5 jaar
- Actie vereist binnen 5-15 jaar
- Geen actie vereist binnen 15 jaar

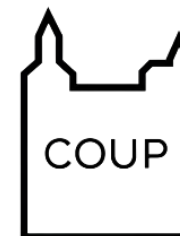
Verder

- Feiten en cijfers
- Onderzoek naar cultuurhistorie gemeente Sluis
- Beleidskader gemeente Sluis
- Sterkte-zwakteanalyse kerkeigenaren, kerkgebouwen en gemeente
- Overzicht van Zeeuwse herbestemmingen
- Overzicht subsidieregelingen
- Conclusies en aanbevelingen

Planning

- Verzamelen informatie over aanbevelingen oude kerkenvisie;
- Startbijeenkomst voor alle kerkeigenaren (februari);
- Gesprekken met alle eigenaren van kerkgebouwen (maart/april);
- Uitvoeren van bouwkundige scans (april);
- Analyseren van de gesprekken (mei);
- Workshop met beleidsambtenaren (mei);
- Opstellen concept-rapportage (mei/juni);
- Slotbijeenkomst met kerkeigenaren (juni);
- Opleveren geactualiseerde kerkenvisie (juli/augustus).

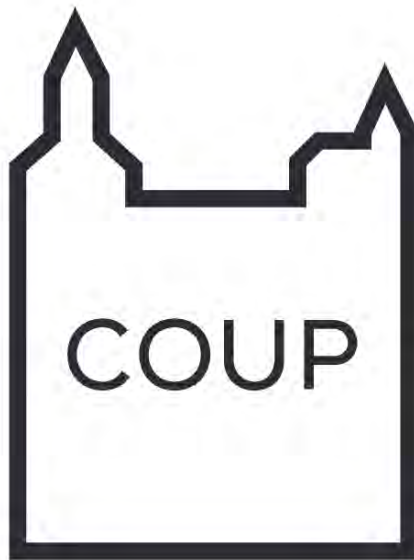

Vragen?

Afsluiting door wethouder Marian van Oostenbrugge

Marion Burger
Gemeente Sluis
MBurger@gemeentesluis.nl

Jan van de Voorde
Erfgoed Zeeland
j.vande.voorde@erfgoedzeeland.nl

Chris Maas
Erfgoed Zeeland
c.maas@erfgoedzeeland.nl

Peter Zwemer
Erfgoed Zeeland
pj.zwemer@erfgoedzeeland.nl

Peter Oussoren
COUP B.V.
peter@coup-group.com

Afspraken gesprekken maken

Beschermen
Benutten
Beleven